

Hospital Universitari
MútuaTerrassa

Unitat Docent Infermeria de Salut Mental

Pla Supervisió

PLA SUPERVISIÓ D'INFERMERIA DE SALUT MENTAL

Coordinadora: Dra. Mònica Rodríguez Carballeira (cap d'estudis)

Autores:

Eladio Holgado Alegre (tutor de la Unitat Docent)

Centre: Hospital Universitari MútuaTerrassa

Data d'elaboració: Gener 2013

Data d'aprovació pel Comitè de Docència: 22/01/2013

Data d'aprovació pel Comitè Executiu Assistencial: 15/10/2014

Número de revisió: 2ª edició. 22/01/2016

Índex

1. Introducció	4
2. Nivells de responsabilitat	5
3. Responsabilitat i grau de supervisió.....	6

1. Introducció

La formació dels especialistes en Salut Mental s'ha de basar en l'adquisició i l'avaluació de competències i ha d'incloure tant les competències concretes de l'especialitat com les comunes (habilitats comunicatives, recerca i valoració d'informació biomèdica, presa de decisions, ètica, gestió, treball en equip, lideratge, etc.).

L'objectiu general del programa és formar infermeres especialistes en Salut Mental que assegurin la prestació de cures a individus, famílies i grups en els diferents nivells d'atenció de salut mental, dotant-los de la qualificació necessària que els permeti donar una atenció especialitzada, així com formar, investigar, gestionar i assumir responsabilitats en tots els àmbits del seu camp d'actuació.

El seguiment i qualificació del procés formatiu d'adquisició progressiva de competències professionals durant el període de residència es porta a terme mitjançant avaluació formativa contínua, anual i final, tal com indica el Reial decret 183/2008, de 8 de febrer.

El resident ha de desenvolupar de forma programada i tutelada les activitats previstes al programa formatiu de l'especialitat d'Infermeria de Salut Mental, assumint progressivament responsabilitats, amb un nivell decreixent de supervisió a mesura que avanci en l'adquisició de les competències previstes al programa, fins aconseguir, en concloure el programa formatiu, el grau de responsabilitat inherent a l'exercici autònom de l'especialitat d'Infermeria de Salut Mental.

En aquest procés, el tutor és el primer responsable del procés d'ensenyament-aprenentatge del resident i té la missió de planificar i col·laborar activament en la seva adquisició de coneixements, habilitats i actituds, amb la finalitat de garantir el compliment del programa formatiu de l'especialitat. Per a això, el tutor ha de mantenir amb el resident un contacte continu i estructurat, independentment de quin sigui el dispositiu de la unitat docent en què es desenvolupi el procés formatiu. Així mateix, ha de fer entrevistes periòdiques a diferents professionals que intervinguin en la formació del resident, per analitzar amb ells el procés de l'aprenentatge i els corresponents informes d'avaluació formativa de les rotacions realitzades.

Per tot això, i amb la finalitat que tant el tutor com el resident mateix disposin d'evidències del procés d'autoaprenentatge que puguin servir per a l'avaluació, el resident, al llarg de tot el programa formatiu, ha de fer constar en el seu llibre del resident les activitats realitzades previstes al programa, així com la progressió en l'autoaprenentatge, el desenvolupament de les competències i l'assumpció progressiva de responsabilitats que vagi aconseguint com a futur especialista en Infermeria de Salut Mental.

2. Nivells de responsabilitat

Cada cas que atengui l'IIR tindrà com a referent un professional d'infermeria i un facultatiu especialista del servei (tant per a la supervisió del cas, segons els diferents nivells de control que indicarem a continuació, com per a la derivació del cas una vegada que el resident finalitzi la seva rotació i canviï de dispositiu assistencial seguint el seu cronograma formatiu). El nom dels professionals de plantilla últims responsables del cas que atén el resident ha de figurar amb claredat en la història clínica del pacient (en format electrònic o en paper).

Cada resident de la Unitat Docent d'Infermeria de Salut Mental (UDISM) té assignat en tot moment un tutor personal, amb qui dissenyarà el seu itinerari formatiu personal sobre la base de la concreció del programa oficial de l'especialitat de Salut Mental en la nostra UDISM. Els objectius de cada rotació es plasmen en la nostra UDISM en les corresponents guies de rotació específiques.

La persona encarregada d'establir les guàrdies és la supervisora de l'Àrea de Salut Mental. Les guàrdies es fan a la unitat d'aguts de l'HUMT i es planifiquen tenint en compte el compliment dels objectius del programa formatiu.

Els nivells de responsabilitat són els següents:

- **Nivell 1** (responsabilitat màxima). El resident realitza els procediments i n'informa sense necessitat d'autorització ni supervisió directa.

L'objectiu d'aquest primer nivell de responsabilitat és dotar l'IIR del nivell d'autonomia necessària que en el futur li permeti assumir les seves responsabilitats com a infermera especialista en Salut Mental. L'IIR té plena autonomia per fer la tasca, dins del grau de responsabilitat propi de la seva professió sanitària. Es deixa al seu criteri la sol·licitud d'ajuda o d'intervenció per part del professional responsable del cas (que ha d'estar en situació de disponibilitat).

Aquest tipus de control s'aplicarà al final de la residència o quan l'experiència professional acumulada ho aconselli de forma individual.

- **Nivell 2** (responsabilitat mitjana). El resident realitza els procediments sota la supervisió directa d'un especialista del servei.

L'objectiu d'aquest segon nivell de responsabilitat és que l'IIR vagi adquirint les competències que es requereixen en el maneig de les cures i tractaments d'infermeria per a tota la patologia psiquiàtrica habitual atesa en un servei de Psiquiatria i Salut Mental, amb una certa i progressiva llibertat en les seves actuacions però sempre amb l'autorització de la infermera facultativa especialista del dispositiu associat o extern on fa la rotació.

Aquest tipus de control ha de fer-se en tots els casos de les rotacions a partir del moment en què l'especialista responsable del cas assignat a l'IIR, el tutor de rotació i/o la tutora personal ho considerin oportú.

- **Nivell 3** (responsabilitat mínima). Els procediments són realitzats per un especialista del servei; el resident ajuda o observa el procediment.

L'objectiu d'aquest tercer nivell de responsabilitat és que l'IIR es familiaritzi amb el maneig de les cures d'infermeria que cal proporcionar en la patologia habitual que atenen els serveis de Psiquiatria i Salut Mental, com ara l'aprenentatge bàsic de les diferents tècniques pròpies de l'especialitat.

Implica una supervisió contínua, personal i presencial per part del professional d'infermeria especialista responsable de la formació.

L'IIR no té cap funció autònoma que impliqui responsabilitat sobre el pacient en els moments inicials de cada rotació. La responsabilitat s'incrementa de manera progressiva.

3. Responsabilitat i grau de supervisió

L'itinerari formatiu de l'especialitat d'Infermeria de Salut Mental descriu les rotacions que han de fer les IIR segons el programa de rotacions, així com els objectius docents i les competències que han d'adquirir, objecte de la supervisió segons els criteris d'assumpció progressiva de responsabilitats abans esmentats.

En finalitzar el període formatiu, la infermera especialista en Salut Mental ha de ser competent per desenvolupar la seva funció en els àmbits assistencial, docent, de gestió i d'investigació. Així, al final de la seva formació, ha de tenir les capacitats següents:

Competències assistencials

- Utilitzar la relació terapèutica com a instrument bàsic de comunicació i relació en el marc de les cures d'infermeria de salut mental i dels principis ètics.
- Formular judicis professionals a partir de la integració de coneixements, l'anàlisi de la informació i el pensament crític.
- Valorar, diagnosticar, planificar, executar i avaluar cures d'infermeria de salut mental dirigits a persones, famílies i grups, d'acord amb el concepte d'atenció integral, en el marc de la promoció, la prevenció, el tractament i la rehabilitació de la salut mental, al llarg del cicle vital, tenint en compte així mateix els criteris de qualitat i seguretat del pacient.

- Participar en l'elaboració del pla integral d'atenció a la salut mental de les persones, famílies i grups, aportant a l'equip de salut mental plans de cures específiques.
- Coordinar i afavorir la continuïtat entre els diferents nivells assistencials, mitjançant l'elaboració de l'informe de continuïtat de cures d'infermeria.
- Elaborar, aplicar i avaluar guies clíniques de cures d'infermeria de salut mental basades en les evidències científiques i participar en la creació de guies clíniques de salut mental amb altres professionals.
- Gestionar i indicar l'ús de fàrmacs i altres productes sanitaris vinculats a les cures d'infermeria en l'àmbit de la salut mental, d'acord amb la legislació vigent.
- Programar i desenvolupar plans de cures d'infermeria de salut mental en l'àmbit comunitari, utilitzant la visita domiciliària com a instrument d'intervenció terapèutica.
- Coordinar les cures d'infermeria que s'ofereixen independentment de quin sigui el dispositiu i nivell d'atenció a la salut mental en què es trobi, supervisant les intervencions d'altres professionals i l'ajust d'aquestes intervencions a la planificació de cures especialitzades de salut mental establertes per a cada pacient i/o situació.
- Actuar com a gestora de casos en els problemes de salut mental que requereixen continuïtat de cures (per exemple, en trastorns mentals greus), seguint l'estratègia que hagi estat consensuada per l'equip de salut mental.
- Assessorar, en qualitat d'experta, professionals d'infermeria i altres professionals de la salut, així com persones i/o grups.

Competències docents

- Educar en matèria de salut mental a persones, famílies, grups i comunitats.
- Formar en matèria de salut mental els futurs professionals i especialistes d'infermeria, així com col·laborar en la formació d'altres professionals.

Competències investigadores

- Generar coneixement científic en l'àmbit de la salut, impulsar línies d'investigació i divulgar l'evidència.
- Liderar projectes d'investigació multidisciplinaris i/o participar-hi com a membre de l'equip investigador.

Competències de gestió

- Dirigir l'organització i administració dels serveis de salut mental i/o participar-hi.
- Participar en la determinació d'objectius i estratègies en matèria de salut mental, dins de les línies generals de la política sanitària i social del país.
- Gestionar els recursos humans disponibles per valorar, diagnosticar, planificar, executar i avaluar cures d'infermeria de salut mental dirigits a persones, famílies i grups, d'acord amb el concepte d'atenció integral, en el marc de la promoció, la prevenció, el tractament i la rehabilitació de la salut mental, al llarg del cicle vital.

Activitats que cal fer durant el període formatiu

La formació es desenvolupa sota la supervisió d'infermeres especialistes i amb les directrius que marqui el tutor del resident, complint almenys les següents activitats clíniques per a la consecució dels objectius formatius (proposats per la Comissió Nacional):

- Participar en l'atenció de primeres demandes d'atenció psiquiàtrica almenys en 20 casos.
- Participar en almenys 10 sessions de coordinació de programes.
- Participar en almenys 20 sessions clíniques d'infermeria.
- Participar en almenys 20 sessions clíniques de l'equip de salut mental.
- Participar en almenys 5 sessions de coordinació de casos clínics a nivell d'àrea.
- Presentar almenys 6 sessions clíniques d'infermeria.
- Fer consultes d'infermeria almenys en 50 casos a nivell individual i 15 en famílies.
- Fer almenys 20 visites a domicili.
- Dur a terme el seguiment complet del pacient, d'acord amb el procés d'atenció d'infermeria, almenys en els casos següents:
 - 2 d'infantojuvenil
 - 4 en l'assistència intrahospitalària
 - 5 en l'assistència comunitària
 - 2 que utilitzin els tres nivells d'atenció (centres de salut mental, hospitalització i centres comunitaris i/o de rehabilitació)
- Col·laborar en almenys 2 processos grupals instal·lats.
- Intervenir en almenys 10 situacions d'urgència o crisi.
- Participar en les sessions formatives de l'equip interdisciplinari d'Infermeria de Salut Mental i Atenció Primària almenys 2 vegades.
- Participar en almenys 1 programa d'educació per a la salut mental.
- Participar en almenys 1 programa de rehabilitació psicosocial.
- Col·laborar en l'actualització contínua del diagnòstic de Salut Mental de l'àrea sociosanitària, almenys en un dels seus components.
- Dissenyar almenys 1 programa d'interconsulta d'Infermeria de Salut Mental amb professionals d'Infermeria de Salut Mental (en un àmbit d'actuació diferent d'aquell en què es trobi el resident) o amb professionals d'infermeria d'altres àmbits (unitats generals de hospitalització, centres d'atenció primària, etc.).
- Elaborar 15 informes de continuïtat de cures d'infermeria de pacients que segueixin el seu tractament a través dels diferents dispositius assistencials.
- Elaborar 1 disseny de projecte d'investigació sobre Infermeria de Salut Mental.